

ONDERWIJS VOOR DE TOEKOMST DIE WIJ WILLEN

“Wat moeten kinderen en jongeren leren om te kunnen deelnemen aan de maatschappij van morgen?” Dat is één van de centrale vragen gelanceerd door Minister Crevits, in het kader van het maatschappelijke debat rond de eindtermen, dat nu plaatsvindt. Wij maken graag gebruik van deze uitgestoken hand om onze kijk op de zaak te geven, waarbij we vertrekken van wereldburgerschapeducatie.

Naar aanleiding van de nieuwe duurzaamheidsdoelen¹ geformuleerd door de Verenigde Naties, die ook België mee onderschreef, werd een maatschappelijk debat gelanceerd: *‘the future we want’*. Tijd nu om het onderwijs dat hiertoe bijdraagt, te definiëren, *education for the future we want*.

EEN PLEIDOOI VOOR WERELDBURGERSCHAPSEDUCATIE

Met de mondiale agenda in het achterhoofd, inclusief de duurzaamheidsdoelen, pleiten we voor een onderwijs waar *‘global citizenship education’* ingang kan vinden. UNESCO definieert die term als volgt: *“Wereldburgerschapeducatie streeft ernaar transformatief te zijn en kennis, vaardigheden, waarden en attitudes te construeren die leerlingen nodig hebben om bij te dragen aan een meer inclusieve, rechtvaardige en vreedzame wereld.”*²³

Wereldburgerschapeducatie is tegelijk een nood én een recht. In tijden van crisis, waar democratische waarden en mensenrechten op het spel staan, hebben we wereldburgerschapeducatie meer dan ooit nodig om te kunnen evolueren naar een globale sociale transformatie. Het kan een tegenwicht bieden waar een wij-zij denken de bovenhand dreigt te halen. Daarnaast biedt wereldburgerschapeducatie een referentiekader om te werken aan het recht op kwaliteitsvol onderwijs, waarvan we hieronder de belangrijkste principes opsommen.

¹ ook gekend als Sustainable Development Goals (SDGs), meer info op

<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

² UNESCO (2014). Global citizenship education: Preparing learners for the challenges of the 21st century.

³ In een recente publicatie van UNESCO (2015): *“Global citizenship education: Topics and learning objectives.”* worden basis conceptuele dimensies geschetst van wereldburgerschapeducatie waaraan doelen kunnen gekoppeld worden. Een uitgelezen kans dus in deze oefening van de eindtermen om deze doelen ook voor het Vlaams onderwijs scherp te stellen.

ONDERWIJS VOOR DE TOEKOMST DIE WE WILLEN...

... heeft aandacht voor de volledige ontwikkeling van kinderen en jongeren door middel van een brede vorming voor iedereen

Kwaliteitsvol onderwijs heeft aandacht voor zowel de intellectuele, sociale als praktische dimensies van onderwijs en stimuleert zowel de mentale, emotionele, fysieke als spirituele persoonsontwikkeling. De taak van het onderwijs is breder dan louter jongeren voorbereiden op de arbeidsmarkt. Onderwijs moet kinderen en jongeren voorbereiden op alle aspecten van het maatschappelijke leven. Dit houdt in dat ze leren om actief en kritisch te participeren, mee te bouwen aan sociale cohesie, zorg en verantwoordelijkheid opnemen in een inclusieve samenleving én zich kunnen ontwikkelen tot een weerbaar en evenwichtig persoon.

... zet in op competenties die kinderen en jongeren in staat stellen ten volle te kunnen genieten van hun rechten en voor deze rechten ook actief opkomen, wereldwijd

Onderwijs moet kinderen en jongeren aanspreken als volwaardige personen met rechten en ze ook de kans bieden deze rechten uit te oefenen. Zo moeten kinderen en jongeren vandaag in het onderwijs op een actieve manier kunnen participeren en gehoord worden. Om ten volle te kunnen genieten van – en opkomen voor – hun rechten, dienen volgende competenties voldoende aandacht te krijgen: weloverwogen beslissingen nemen, conflictoplossende vaardigheden ontwikkelen, een gezonde levensstijl ontwikkelen, goede sociale relaties uitbouwen en verantwoordelijkheden nemen, kritisch en creatief denken,...

... ondersteunt interculturele dialoog, waardenopvoeding en vredeseducatie

Opvoeden en onderwijs zijn per definitie waardegebonden. Je kunt kinderen en jongeren niet waardenvrij of neutraal opvoeden. Goed onderwijs heeft een gezonde aandacht voor waardenopvoeding, waarin een respectvolle, geweldloze, verdraagzame, rechtvaardige en democratische houding wordt gepromoot. Daarbij heeft men zowel aandacht voor de eigen waarden als die van andere culturen. Ondanks de grote verschillen geloven we dat er waarden zijn waarover een wereldwijde consensus bestaat, zoals de waarden vervat in mensenrechten en kinderrechten. Zij gelden als ondergrens en als verbindend kader om een respectvolle dialoog tussen verschillende culturen mogelijk te maken.

... biedt een venster op de wereld en draagt bij aan de vorming van solidaire wereldburgers

Waar we ook leven, we zijn steeds verbonden met andere delen van onze planeet. Gebeurtenissen, plaatsen, mensen en problematieken vormen een ingewikkeld netwerk van verhoudingen. Het begrijpen van deze onderlinge afhankelijkheid geeft kinderen en jongeren inzicht in de samenhang van de wereld waarin we leven, en het helpt hen te verstaan hoe ongelijkheid ontstaat. Een solidaire wereldburger is een actieve burger die opkomt tegen deze ongelijkheid en pleit voor de gelijkwaardigheid en het welzijn van anderen wereldwijd, vanuit het respect voor de persoon als drager van rechten.

... promoot duurzame ontwikkeling

Onderwijs moet kinderen en jongeren leren om bewuste, eigen keuzes te maken ten voordele van duurzame ontwikkeling. Naast kennisopbouw omtrent hedendaagse duurzaamheidsvraagstukken, is het essentieel dat onderwijs hen de nodige vaardigheden bijbrengt om deze kennis te verwerken en er zelf actief mee aan de slag te gaan. Alleen zo kunnen we een menswaardige manier van samenleven garanderen, voor alle mensen wereldwijd, nu en in de toekomst.

Het onderwijs voor de toekomst die wij willen, voedt kinderen en jongeren op tot breed gevormde, rechtsbewuste, waardevolle en intercultureel competente, milieu- en mensbewuste, kritische, actieve en solidaire wereldburgers. Deze elementen vormen het referentiekader waarop een kwaliteitsvol onderwijs in Vlaanderen gebouwd kan worden.

NGO-Federatie, Vlaamse federatie van ngo's voor ontwikkelingssamenwerking

11.11.11., koepel van de Vlaamse Noord-Zuid beweging

Kleur Bekennen, programma van de federale overheid voor wereldburgerschapseducatie

Kinderrechtencoalitie Vlaanderen